

Psykologisk trendbarometer: Hv leser studentene?

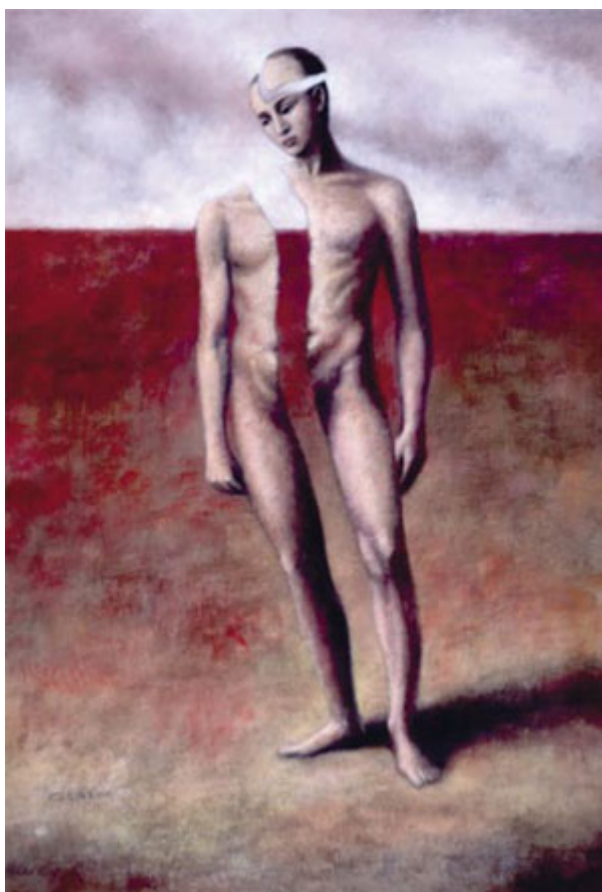
Vårt tendbarometer fortsetter. Hva rører seg i fagfeltet vårt for tiden? Hvilken tidsånd vil prege teori og praksis framover? Denne gangen har vi henvendt oss til to studenter som er aktive i studenttidsskriftene Impuls i Oslo og Psykologisk Tidsskrift i Trondheim.

TEKST

Hanne Weie Oddli

Peder Kjøs

PUBLISERT 1. juni 2005

Kanskje kan nevrovitenskapen bidra til en mer helhetlig forståelse av forholdet mellom kroppen og det mentale?

Illustrasjonsfoto: Cat Gwynn/Scanpix

Helle Bjørklund, psykologistudent i Oslo

Som framtidig klinisk psykolog er jeg opptatt av hvordan personer med psykiske lidelser selv opplever disse problemene. Dersom man ønsker å være til hjelp, tror jeg det er essensielt å undersøke hva som er klienters perspektiv og å ta de signalene man får alvorlig. Jeg har blant annet interessert meg for hvordan diagnose kan virke inn på selvopplevelse, livskvalitet og prognose.

Helle Bjørklund, Universitetet i Oslo.

Fordi jeg tror at terapeut og klient påvirker hverandre gjensidig og at psykologer ikke vil greie å opptre «objektivt» i faglige vurderinger, mener jeg at noe av det viktigste psykologer kan gjøre, er å erkjenne sin egen subjektivitet og forske på hvordan denne virker inn på profesjonell virksomhet. Jeg tror det er viktig ikke bare å forske på hvordan psykologers individuelle, personlige erfaringer og egenskaper virker inn på deres arbeid, men også på betydningen av kulturell og samfunnsmessig bakgrunn, verdier og ideologiske og politiske holdninger. Jeg har for eksempel interessert meg for terapeuters attribusjoner i diagnostisering, og i en semesteroppgave sett på utslag av teoretisk orientering og terapeutens og klientens kjønn i terapeuters kliniske vurderinger. Jeg er også opptatt av spørsmål knyttet til terapeuters egenerapi, egenutvikling og evne til selvrefleksjon. Videre er jeg interessert i hvordan psykologer gjennom teoretisk, forskningmessig og klinisk virksomhet bidrar til å skape, avspeile, opprettholde og befeste – eventuelt endre – ideologier eller verdier og maktstrukturer i samfunnet. Jeg ser det som en sentral del av det faglige og etiske ansvaret å prøve å forstå hva en selv og egen yrkesgruppe er påvirket av og hvordan det man gjør, bidrar til enkeltindividers liv og til samfunnsutviklingen.

Spennende litteratur

Hvem skriver de interessante bøkene og artiklene akkurat nå? Her vil jeg først og fremst trekke fram Anne-Lise Løvlie Schibbyes bok *Dialektisk relasjonsforståelse i psykoterapi med individ, par og familie* (2002). Hennes forståelse av hvordan personer utvikler seg og påvirker hverandre gjensidig i relasjoner og måten hun også ser terapiforhold i dette perspektivet, er for meg nærmest en «bibel».

Selv om den er av litt eldre dato, vil jeg også nevne Eva D. Axelsens bok *Symptomet som ressurs: psykiske problemer og psykoterapi* (1997). Denne boken har inspirert meg med sin framstilling av symptomer som meningsbærende og veiledende for å forstå innholdet i psykiske problemer, snarere enn som uforståelig, bisarr atferd.

Av lignende grunner fanget Gudrun Dieserud min interesse med en forelesning basert på avhandlingen sin, *Suicide attempt: unsolvable lives?* (2000). Hun ser på selvmord og selvmordsforsøk som noe som har med virkelige livsproblemer og relasjoner å gjøre. Dette perspektivet tror jeg kunne være et sunt og konstruktivt tilskudd til et behandlingsunivers som ellers virker dominert av en kvantitativ, biologisk-medisinsk sykdomsmodell.

Jeg vil også nevne at under veiledning av professor Arne Holte, er det blitt skrevet flere hovedoppgaver om pasienters opplevelser av å få ulike diagnoser. Også slike undersøkelser ser jeg på som svært viktige, ettersom de tar utgangspunkt i klienters opplevelser.

Helge Rønnestad og kolleger har også inspirert meg med sin kvalitative forskning på psykoterapeuter. For å bli gode terapeuter må vi nok også forstå oss selv.

Og med sin tiltro til den sunne fornuft og påpeking av pseudoempirisk forskning, ser jeg på Jan Smedslund som en viktig teoretiker og kritiker. Den nye boken hans *Dialogues about a new psychology* (2004) er vel verdt å lese.

Modig og viktig

Anne-Kari Torgalsbøen, med sitt fagpolitiske arbeid for å øke psykologers innflytelse og bringe inn mer psykologisk forståelse av psykiske problemer i helsevesenet, har motivert meg til å fortsette å være engasjert.

Sist, men ikke minst blant psykologer som har inspirert meg, vil jeg fremheve Arnhild Lauveng for den modige og viktige innsatsen hun har gjort ved å snakke offentlig om sine tidligere erfaringer som pasient med schizofrenidiagnose, både mens hun var psykologstudent og etter at hun ble ferdig utdannet psykolog.

Kjetil Nordbø Jørgensen, psykologstudent i Trondheim

Ett av de mest spennende områdene jeg kan tenke meg innenfor faget vårt i dag, er nevrovitenskapen. Hjernen vår er et fascinerende organ, metodene er avanserte og kunnskapen kan ha store konsekvenser. Nevrovitenskapen har vært på rask frammarsj de siste tiårene, og kunnskapen øker. Det er vanskelig å ane hvilke funn som ligger

foran oss: Vil vi om noen år kunne kurere Alzheimers sykdom? Vil vi en dag få presentert nevralt forklaringer på kjærlighet i *Science*?

Uansett hva som måtte komme, er dette et spennende område å følge med på. I Trondheim får vi studenter et gløtt inn i forskningen ved Senter for hukommelsesbiologi. Her foregår det forskning på internasjonalt høyt nivå. Temaet er, kort sagt, hvordan hjernen lagrer inntrykk og informasjon i hukommelsen.

Kjetil Nordbø Jørgensen, NTNU.

Kropp og opplevelse

En av grunnene til at nevrovitenskapen fascinerer meg, er at den er nært knyttet til et urgammelt filosofisk problem: Hvordan er sammenhengen mellom kropp og opplevelse? Hvordan er små, elektriske impulser i et grått hjernevev forbundet med fargerike sanseinntrykk og tanker og følelser? Vi vet etter hvert ganske mye om forholdet mellom hjerne og bevissthet. Samtidig er det noe ved vår opplevelse av verden som registreringsapparater, hjerneskantere og datamodeller ikke klarer å fange opp. At opplevelse henger sammen med nervesignaler, vet vi, men hvordan sammenhengen er, det vet vi ennå ikke. Vil vi noen gang få vite hvordan? Og på hvilken måte kan vi i tilfelle få vite det?

Magne Dybvig, professor i filosofi, har med sine glitrende gode forelesninger gitt meg et innblikk i debatten i moderne bevissthetsfilosofi. Denne debatten er relevant for psykologisk og nevrovitenskapelig forskning. En ganske annerledes synsvinkel på forholdet mellom kropp og opplevelse fikk jeg i samtaler med Richard Alapack, som var min veileder under arbeidet med en forskningsrapport om temaet. Han arbeider ut fra

en eksistensiell-fenomenologisk tilnærming, der filosofer som Kierkegaard, Nietzsche, Husserl og Merleau-Ponty danner bakteppe. Min interesse for forholdet mellom kropp og bevissthet har resultert i periodevis forvirring, periodevis stor inspirasjon, og til slutt en artikkel om temaet i *Psykologisk Tidsskrift* (1-2005).

Sammenhengen mellom kroppen og det mentale er ikke bare et teoretisk spørsmål, det har også praktiske implikasjoner. For eksempel åpner en ny forståelse av denne sammenhengen for nye perspektiver på psykosomatiske lidelser. Her vil jeg tro det ennå mye upløyd mark. Psykosomatiske problemer har i lang tid falt mellom to stoler. Det har vært en tendens til å se dem enten i et somatisk eller i et psykologisk perspektiv. Kanskje kan nevrovitenskapen bidra til en mer helhetlig forståelse av forholdet mellom kroppen og det mentale? I så fall kan dette åpne for nye innsikter rundt behandling av psykosomatiske problemer. Noe lignende har vi sett i forhold til rusavhengighet: Vi forstår fenomenet bedre når vi ikke setter skille mellom «fysisk avhengighet» og «psykisk avhengighet». Kanskje er det også grunn til å reflektere over begrepene «psykiske lidelser» og «fysiske sykdommer» generelt? Få lidelser er jo utelukkende «psykiske» eller «fysiske». I praksis er ofte kropp og psyke to sider av samme sak.

En av de fagpersonene som jeg synes representerer en praktisk, helhetlig forståelse av kropp og psyke er fysioterapeut Eline Thornquist. Det har vært spennende å lese om hennes tilnærming til psykosomatiske plager og lidelser. Hun representerer en psykomotorisk tradisjon i fysioterapien. Jeg synes hun bidrar med viktig innsikt som kan ha god nytte i klinisk psykologi. En ny artikkel av Thornquist, «Kroppen som kilde til innsikt og utvikling» (*Tidsskrift for psykisk helsearbeid*, 1-2005), kan anbefales som en smakebit.

Neurovitenskap og psykoterapi

Jeg tror forskningen rundt forholdet mellom kropp og bevissthet, og nevrovitenskapen generelt, blir spennende å følge framover. Nevrovitenskapens framskritt er viktige. Men et lite tankekors til slutt: Internasjonalt er mye av nevrovitenskapelig forskning rettet mot utvikling av nye medisiner, og det har vært en enorm utvikling av psykofarmaka de siste tiårene. Dette har mye med økonomiske interesser å gjøre. Men hvor mye har nevrovitenskapens framskritt hatt å si for psykoterapien? I hvilken grad kan psykologer nyttiggjøre seg kunnskapen som nevrovitenskapen finner fram til?

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 42, nummer 6, 2005, side 523-525

TEKST

Hanne Weie Oddli

Peder Kjøs, psykolog